

**АЎСТРАЛІЯ Ў СЬВЯТЛЕ СВАЕ
МІГРАЦЫЙНАЕ ПАЛІТЫКІ**

Гісторыя Беларускай Аўстраліі цесна пераплеценыя зь мінулым самой краіны й з жыццём іншых нацыянальных групаў на яе тэрыторыі. Даследаваньне прысутнасці нашых суайчыннікаў на пятым кантынэнце неабходна мусіць ісьці ў зьвязку з высвятленьнем галоўных момантаў аўстралійскай іміграцыйнай палітыкі. У разнастайным моры імігрантаў, што займаліся вывучэньнем і асваеньнем *terra australis incognita*, былі выхадцы й зь беларускіх земляў. Магчыма, у XIX — першай палове XX стагодзьдзя яны не ўсьведамлялі сябе беларусамі, а таму іх рэгістравалі паводле дзяржаўнай прыналежнасьці як палякаў ці расейцаў, але й тыя нашыя продкі рабілі ўласны ўнёсак у аўстралійскую гісторыю й у фармаваньне адмысловага, складзенага з прадстаўнікоў розных нацыянальнасьцяў, аўстралійскага грамадства.

Жыццё ў Аўстраліі беларусаў найбольш колькаснай паваеннай хвалі эміграцыі вызначалася асаблівасьцямі папярэдняй гісторыі гэтай краіны й яе стаўленьня да імігрантаў. Прынятыя мясцовым грамадствам, нашыя суайчыннікі мусілі прыстасоўвацца да новай сацыяльна-культурнай рэчаіснасьці й, разам з імігрантамі іншых нацыянальнасьцяў, паступова зьмянялі гэтае грамадства, ствараючы вобраз сучаснай Аўстраліі. Менавіта асаблівасьцям іміграцыйнай гісторыі пятага кантынэнту й удзелу ў ёй беларусаў і прысьвечаная гэтая частка кнігі.

ПЕРШЫЯ БЕЛАРУСЫ НА КАНТЫНЭНЦЕ

Складана дакладна вызначыць, хто з жыхароў беларускіх земляў упершыню наведваў зялёны кантынэнт. Ведама, што яшчэ ў 1696 годзе ў экспедыцыі галяндзкага капітана Вілема Влэміна, які даследаваў берагі сучаснай Заходняй Аўстраліі, удзельнічалі некалькі грамадзянаў Рэчы Паспалітай, імёны якіх не захаваліся¹. Першае ж ведамае імя — Ксавэры Карніцкі, народжаны ў 1750 годзе ў Наваградзкім ваяводстве. Пасля першага падзелу Рэчы Паспалітай ён эміграваў у Чылі, дзе арганізаваў кітабойную экспедыцыю да берагоў Аўстраліі. Ксавэры Карніцкі пакінуў успаміны са свайго падарожжа 1785—1791 гадоў, у часе якога высаджваўся на аўстралійскай зямлі. На жаль, успаміны гэтыя не захаваліся².

Аднымі з першых сталых пасяленцаў у Аўстраліі былі высланыя крымінальныя злачынцы. Сярод іх у 1803 годзе на выспу Тасманія прыбыў нарадзінец Рэчы Паспалітай Ян Патоцкі, асуджаны ангельскім судом. Палякі й расейцы адначасова сьцьвярджаюць пра тое, што гэта адзін з першых іх прадстаўнікоў на аўстралійскай зямлі³. Аднак дакладная біяграфія Яна Патоцкага няведамая, а таму нельга адкінуць, што ён мог паходзіць і з беларускіх земляў, што адбылося да Расеі ў выніку падзелу Рэчы Паспалітай. Празь некаторы час гэты чалавек ператварыўся на пасяховага фэрмера ў Тасманіі⁴.

Выхадцаў зь земляў былой Рэчы Паспалітай магчыма знайсці й сярод географаў, што вывучалі Аўстралію. Одним зь іх быў удзельнік паўстання 1830—1831 гадоў Павал Эдмунд Стжэлецкі (1797—1873). Вымушаны эміграваць у Брытанію, ён у 1839—1844 гадах даследаваў Аўстралійскія Альпы — горы ў Новай Паўднёвай Валіі й адкрыў самую высокую вяршыню пятага кантынэнту, якую назваў імем нацыянальнага ге-

¹ Poland-born Community // Community Information Summary. Department of Immigration and Multicultural and Indigenous Affairs (DIMIA). <http://www.immi.gov.au/statistics/infosummary/poland.pdf> (20.04.2004)

² Paszkowski L. Polacy w Australii i Oceanii. 1790—1940. Londyn, 1962. S. 21.

³ <http://www.sciagawa.pl/a/9.html> (20.04.2004); Каневская Г.И. Очерк русской иммиграции в Австралии (1923—1947). Мельбурн, 1998. <http://www.rusedina.org/> (20.04.2004)

⁴ Poland-born Community...

роя Рэчы Паспалітай Тадэвуша Касцюшкі. Акрамя таго, Стжэлецкі знайшоў радовішчы вугалю й золата⁵, прычыніўшыся, такім чынам, да наступнай «залатой ліхаманкі», што апанавала краіну ў 50-х гадах XIX стагоддзя.

Нельга не згадаць, што ад 30-х гадоў XIX стстагоддзя (пасля задушэння паўстання 1830—1831 гадоў) у Аўстралію на сталае жыхарства часта накіроўваліся выхадцы з абшараў былой Рэчы Паспалітай. Одним зь першых вольных каляністаў зь беларускіх земляў быў Алёксандр Канстанты Друцкі-Любецкі, нашчадак ведамага шляхецкага роду. Удзельнік ваенных дзеянняў падчас паўстання 1830—1831 гадоў, ён у 1838 годзе з сям'ёй прыбыў у Сідней, дзе ягоная жонка-ангелька арганізавала прыватную школу для дзяўчынак. Празь 25 гадоў Друцкі-Любецкі перабраўся з Аўстраліі ў Новую Зеландыю. Да канца жыцця ён захоўваў агіду да Расеі, што пазбавіла яго радзімы, і нават свой маёнтак у новай краіне назваў «Клодны» — ад мясцовасці, дзе войскі паўстанцаў зь ягоным удзелам перамаглі расейцаў⁶.

Алёксандр Канстанты Друцкі-Любецкі перацягнуў у Аўстралію сваякоў Люцыяна й Фэрдынанда Плятэраў — дзяцей маршалка віленскай шляхты Тадэвуша Плятэра й пляменьніцы Тадэвуша Касцюшкі Рахелы. Абодва браты ў красавіку 1831 году з'беглі з расейскага афіцэрскага корпусу ў Дынабургу (Даўгаўпілс), дзе несці службу, і далучыліся да паўстанцкіх войскаў. Па паразе паўстання яны праз Францыю й Ангельшчыну ў 1840 годзе разам зь сем'ямі апынуліся ў Аўстраліі. Як і Друцкі-Любецкі, Плятэры, нягледзячы на шляхецкае паходжаньне, ня здолелі значна ўзбагаціцца ў новай краіне, але былі людзьмі паважанымі. Малодшы брат Фэрдынанд дажыў да 81-гадовага веку, пільна сачыў за падзеямі на радзіме й нават збіраўся вярнуцца ды ўзяць удзел у паўстанні 1863 году, але ня меў дастаткова грошай на падарожжа ў Эўропу⁷.

Паўстанні 1830—1831 і 1863 гадоў справакавалі прыезд у Аўстралію й іншых выхадцаў зь беларускіх земляў, імёны якіх

⁵ Дасягненні Паўла Эдмунда Стжэлецкага былі высока адзначаныя і ў Аўстраліі, і ў мэтраполіі. У 1853 годзе ён стаў сябрам Каралеўскага Геаграфічнага Таварыства ў Лёндане, быў узнагароджаны ордэнамі Святога Міхала й Святога Георгія. А ў Аўстраліі ў ягоны гонар названыя рака, возера й горная храбціна.

⁶ Paszkowski L. Polacy w Australii i Oceanii... S. 125—127.

⁷ Тамсама. S. 128—133.

складана вылучыць сярод значнай колькасці запісаных палякамі ці расейцамі пасяленцаў. Аднак, як напамін па страчанай радзіме, яны часам называлі свае фэрмы ці маёнткі знаёмымі імёнамі. Так, былі ў Аўстраліі фэрмы «Гародня», «Добры» й г. д.⁸

Некаторыя выхадцы зь беларускіх земляў прыяжджалі ў Аўстралію часова, як, прыкладам, Напалеон Фэлікс Жаба, нашчадак ведамага шляхецкага роду Вялікага Княства Літоўскага, знаны літаратар і падарожнік, прафэсар універсітэту ў Буэнас-Айрэсе (Аргентына). У 1879 годзе ён выдаў у Кракаве збор вершаў, прысьвечаных палякам, якіх ён сустрэў падчас побыту ў Аўстраліі й Новай Зеландыі⁹.

У 1914 годзе распачаў вывучэнне карэннага насельніцтва Новай Гвінэі ведамы антрапаляг, між іншага, даследнік Палесься Браніслаў Маліноўскі. У падарожжы да Аўстраліі яго суправаджаў знаны пісьменьнік-фантаст Станіслаў Ігнацы Віткевіч, нашчадак удзельнікаў паўстання 1863 году. Праз 25 гадоў пасля падарожжа ў Аўстралію, 18 верасня 1939 году, калі даведаўся пра ўварваньне Чырвонай Арміі ў Заходнюю Беларусь і Украіну, ён пакончыў жыццё самагабствам у вёсцы Езэры на Палесьсі¹⁰.

Сярод пасяленцаў і наведнікаў пятага кантынэнта ў XIX — першай палове XX стагоддзя, якія паходзілі зь беларускіх земляў, пэўная частка далучалася да польскіх асяродкаў, большыя ўлівалася ў агульныя шэрагі расейскіх імігрантаў. У выніку, колькасць нашых суайчыньнікаў на зялёным кантынэнце немагчыма дакладна вызначыць ні на адным этапе яго гісторыі. Паводле падлікаў адзінага ў XIX стагоддзі перапісу насельніцтва трох штатаў Аўстраліі — Квінслэнду, Вікторыі й Тасманіі, які адбыўся ў 1871 годзе, напрыклад, у Вікторыі былі зафіксаваныя 214 палякаў і 334 расейцы. Безумоўна, у гэтыя лічбы ўваходзілі й імігранты зь беларускіх земляў¹¹.

Эканамічныя крызісы мяжы XIX—XX стагоддзяў, Першая Сусветная вайна, рэвалюцыйныя падзеі ў Расеі справакавалі даволі моцныя хвалі эўрапейскай іміграцыі ў Аўстралію. Так, ёсць звесткі, напрыклад, што падчас Першай Сусветнай

⁸ Тамсама. S. 58.

⁹ Тамсама.

¹⁰ http://www.mars.slupsk.pl/mps/i_pl.htm (20.04.2004).

¹¹ Paszkowski L. Polacy w Australii i Oceanii... S. 66.

вайны ў Аўстраліі апынулася каля 5 тысячаў украінцаў¹². Паводле перапісу насельніцтва 1921 году, у краіне таксама было каля 1780 палякаў, а ў 1933 годзе іх было ўжо ўтрыя болей¹³.

Звесткі расейскага консула ў Аўстраліі А. Абазы сьведчаць, што цалкам выхадцаў з Расейскай імперыі (сярод якіх былі й беларусы) ужо ў 1914 годзе тут налічвалася каля 12 тысячаў¹⁴. Аднак, паводле аўстралійскага перапісу 1921 году, расейская грамада ў краіне складала блізу 4 тысячаў чалавек¹⁵. Пасля расейскай рэвалюцыі 1917 году шмат удзельнікаў белага руху, гэтак званых *White Russians* (зь якімі пазней вельмі часта блыталі беларусаў), апынуліся ў Аўстраліі. Яны актыўна прыбывалі ў краіну на працягу 20—30-х гадоў XX стагоддзя. Пры гэтым найбольшая колькасць расейскіх імігрантаў асела ў штаце Квінслэнд. Беларусы, якія прыехалі ў Аўстралію ўжо пасля Другой Сусветнай вайны, згадвалі, што сустрэкалі, асабліва ў Брысбэне (сталіцы Квінслэнду), выхадцаў зь беларускіх земляў менавіта з тае расейскае хвалі эміграцыі, праўда, значна зрусіфікаваных¹⁶.

Адсутнасць у імігрантаў з нашых земляў беларускай нацыянальнай самасьведчасці й жадання захаваць сваю культурную адметнасць у Аўстраліі мела вынікам тое, што ўласных асяродкаў яны ў гэтай краіне да сярэдзіны XX стагоддзя так і не стварылі. Таму гісторыя сьведамай беларускай прысутнасці на пятым кантынэнце пачалася толькі зь зьяўленьнем тут прадстаўнікоў найбольш моцнай хвалі іміграцыі з Эўропы пасля Другой Сусветнай вайны.

¹² The Ukraine-born Community // Community Information Summary. Department of Immigration and Multicultural and Indigenous Affairs (DIMA). <http://www.immi.gov.au/statistics/infosummary/ukraine.pdf> (20.04.2004).

¹³ Poland-born Community...

¹⁴ Каневская Г.И. Первые русские в Австралии...

У асяроддзі беларускіх паваенных імігрантаў папулярная гісторыя пра прыезд у краіну на пачатку XIX стагоддзя габрэя з Магілёву, з прозьвішча Маер. Пачаўшы як просты вандроўны гандляр, пры канцы жыцця ён стаў уладальнікам сеткі вельмі дарагіх і прэстыжных крамаў па ўсёй Аўстраліі, што існуе й да сёння.

¹⁵ Тамсама.

¹⁶ [Б. а.] Спатканьне з старымі эмігрантамі // Божым Шляхам. 1949. № 6 (21). С. 15.

МИГРАЦИОННАЯ ПАЛИТИКА КРАИНЫ ДА СЯРЭДЗІНЫ ХХ СТАГОДЗЬДЗЯ «БЕЛАЯ АЎСТРАЛІЯ»

Ад самога пачатку засялення Аўстраліі эўрапейцамі яна была звычайнай брытанскай калёніяй. Пераважная большыня прывезеных сюды цягам XIX стагодзьдзя злачынцаў і вольных каляністаў былі брытанскага паходжаньня. Толькі адкрыццё золата справакавала надзвычай моцны прырост у краіну пасяленцаў з розных краёў сьвету, асабліва з Кітаю. За дзесяць гадоў «ліхаманкі» (1851—1860) насельніцтва Аўстраліі, куды штогод прыбывала па 50 тысячаў чалавек, павялічылася ўтрая й у колькасьці перасягнула мільённую адзнаку¹⁷. Менавіта ў гэты час, калі зьявілася шмат прадстаўнікоў іншай расы, стала высьпяваць незадавальненне жыхароў брытанскага паходжаньня. У выніку, ужо ў 80—90-х гадах XIX стагодзьдзя ў розных штатах былі зробленыя захады, каб абмежаваць правы й іміграцыю каляровага насельніцтва.

Ня дзіўна, што адным зь першых дакумэнтаў, прынятых агульным Парлямэнтам Аўстралійскага Саюзу, быў «Акт аб абмежаваньні іміграцыі», афіцыйна зацьверджаны 23 сьнежня 1901 году. Гэты дакумэнт быў вынікам доўгагадовага складваньня гэтак званай палітыкі «Белай Аўстраліі», якая прадугледжвала заканадаўчае абмежаваньне прысутнасьці неэўрапейцаў на яе тэрыторыі. Так, ад 1901 году кожны новы імігрант мусіў пацьвярджаць сваё эўрапейскае паходжаньне, іншых сталі прымусяваць высяляць з Аўстраліі — краіны, якая мела быць «*галюўным фарпостам Брытанскай нацыі ў паўднёвых морах*»¹⁸.

Акрамя іншага, тагачасная іміграцыйная палітыка прадугледжвала неабходнасьць поўнай асыміляцыі эўрапейцаў не-брытанскага паходжаньня. Прыбылыя ў Аўстралію ў першай палове XX стагодзьдзя выходцы з Цэнтральнай, Паўднёвай і Ўсходняй Эўропы мусілі як мага хутчэй забывацца на сваю родную мову й культуру й пераймаць звычай супольнасьці брытанскага паходжаньня, каб захавалася адзінства аўстралійска-

¹⁷ Early Migration Waves // More Than Fifty Years of Post-war Migration. Information of Department of Immigration and Multicultural and Indigenous Affairs (DIMIA). <http://www.immi.gov.au/facts/04fifty.htm> (20.04.2004).

¹⁸ The History // Abolition of the 'White Australia' Policy. Information of Department of Immigration and Multicultural and Indigenous Affairs (DIMIA). <http://www.immi.gov.au/facts/08abolition.htm> (20.04.2004).

га грамадства¹⁹. Імкненьне забяспечыць сацыяльна-культурную аднастайнасьць насельніцтва ў краіне, надзвычай зацікаўленай у прыросте імігрантаў зьвонку для асваеньня вялізнай тэрыторыі й разьвіцьця эканомікі, было задачай складанай.

Безумоўна, і пасля афіцыйнага абвяшчэньня палітыкі «Белай Аўстраліі» штогод у краіну прыбывалі імігранты, цяпер ужо менавіта эўрапейскага паходжаньня. Сярод іх на працягу 20-х гадоў было шмат грэкаў і італьянцаў, але найбольшую частку прыбылых па-ранейшаму складалі брытанцы (90 адсоткаў усіх імігрантаў). Агульная колькасьць тагачаснага аўстралійскага насельніцтва складала каля 7 мільёнаў чалавек, зь якіх толькі 9,8 адсотку былі народжаньня за межамі краіны²⁰. Аднак з улікам абмежаваньняў на азіяцкую іміграцыю да канца 30-х гадоў XX стагодзьдзя стала відавочна, што краіне не стае працоўнай сілы, каб больш інтэнсіўна разьвіваць свой прамысловы патэнцыял²¹.

У часе Другой Сусьветнай вайны, калі аўстралійскія вайскоўцы таксама ўдзельнічалі ў баявых дзеяньнях на абшарах Ціхага акіяну, у краіне зноўку зьявілася пэўная колькасьць неэўрапейскіх імігрантаў, якія займелі сем'і з аўстралійцамі й жадалі застацца тут на сталае жыхарства. Да таго ж многія аўстралійскія жаўнеры, што знаходзіліся на вайсковых базах у Японіі, мелі жонак-японак, якіх таксама жадалі прывезьці дадому. Аднак пры тагачасным заканадаўстве зрабіць гэта было надзвычай складана. Рашэньне першага міністра іміграцыі Артура Калвэла аб дэпартацыі неэўрапейцаў пасля вайны выклікала хвалю пратэсту. У выніку, у 1949 годзе 800 неэўрапейцаў атрымалі дазвол застацца ў Аўстраліі на сталае жыхарства, а японскія жонкі аўстралійскіх жаўнераў — права прыехаць да сваіх сужэнцаў. Так быў пакладзены пачатак перагляду палітыкі «Белай Аўстраліі»²².

¹⁹ A Brief History of Australia's Multicultural Policies // The Evolution of Australia's Multicultural Policies. Information of Department of Immigration and Multicultural and Indigenous Affairs (DIMIA). <http://www.immi.gov.au/facts/06evolution.htm> (20.04.2004).

²⁰ Patterson R. Development of Ethnic and Multicultural Media in Australia // International Migration. Quarterly Review International Organization for Migration. Vol. XXVIII. No. 1. 1990. P. 89.

²¹ International Migration 1945—1957. International Labour Office Studies and reports. New Series. No. 54. Geneva, 1959. P. 390—392.

²² Second World War // Abolition of the 'White Australia' Policy...

ПАВАЕННАЯ ІМІГРАЦЫЯ І АЎСТРАЛІЙСКАЕ ГРАМАДЗТВА

Як ужо згадвалася вышэй, у Аўстраліі былі сур'ёзныя эканамічныя падставы для заахвочвання прыезду ў краіну эмігрантаў з Эўропы. Аўстралійскі ўрад добра скарыстаў з паваянавай сытуацыі ў Нямеччыне, Аўстрыі і іншых, дзе з часоў сканчэння Другой Сусветнай вайны знаходзілася значная колькасць уцекачоў, што з розных прычынаў не жадалі вяртацца ў родныя краіны. На падставе заключэння двухбаковых пагадненняў з эўрапейскімі ўрадамі і міжнароднымі арганізацыямі, такімі, як Міжнародная Арганізацыя ў Справах Уцекачоў (*The International Refugee Organisation — IRO*) або Міжуродавы Камітэт па Эўрапейскай Міграцыі (*The Intergovernmental Committee for European Migration — ICEM*), Аўстралія ад 1947 году стала прымаць на сваю тэрыторыю значную частку эўрапейскіх перамяшчаных асобаў (*Displaced Persons — DP* (далей — Ды-Пі)). Яны выступалі як своеасаблівыя «суправаджальныя імігранты», г. зн. урадавыя і міжнародныя структуры аплочвалі іх пераезд у Аўстралію, пражываньне на яе тэрыторыі і забяспечвалі працоўнымі месцамі. Прыбылы Ды-Пі мусіў першыя два гады адпрацаваць паводле кантракту на той працы, якую яму прапануе аўстралійскі ўрад, а пазней быў вольны ў выбары працы і месца пражывання²³.

Як і іншыя краіны, у 1947 годзе аўстралійскае Міністэрства Іміграцыі аддавала перавагу запрашэнню працоўных бязь сем'яў, і толькі праз некаторы час стала забяспечваць утрыманьне ў краіне сем'яў нават з наяўнасьцю некалькіх асобаў непрацоўнага веку. Гэтае рашэнне значна павялічыла колькасць прыбылых у краіну імігрантаў. Паводле аўстралійскай статыстыкі, цягам 1947—1957 гадоў краіна прыняла каля 940 тысячаў імігрантаў²⁴.

На жаль, складана вызначыць дакладную колькасць беларусаў, якія прыбылі ў Аўстралію ў той перыяд, бо, напалоханыя яшчэ ў часы знаходжаньня ў лягерах Ды-Пі ў Нямеччыне магчымасцю прымусовага вяртаньня ў Савецкі Саюз, нашыя суайчыньнікі эмігравалі пераважна без пазначэння сваёй сапраўднай нацыянальнасці. У Аўстралійскім Нацыянальным Архіве, дзе сабраныя звесткі пра асобаў, якія калі-небудзь прыжджалі ў краіну, захавалася толькі некалькі дзясяткаў запісаў

²³ International Migration 1945—1957... P. 283.

²⁴ Тамсама. P. 360.

тых, хто пры іміграцыі вызначылі сябе беларусамі²⁵. Ехалі як літоўцы, украінцы, югаславы, аднак найчасцей пазначалі сябе як палякаў, якіх на працягу 1947—1954 гадоў у Аўстралію прыбыла каля 50 тысячаў асобаў²⁶. Відавочна, у гэты лік улучаныя і нашыя суайчыньнікі. Аднак якую менавіта частку ад колькасці зафіксаваных палякаў складалі беларусы, і самі яны заўсёды вызначалі толькі прыблізна²⁷.

Сярод меркаванняў наконт колькасці беларусаў, што прыехалі ў Аўстралію па Другой Сусветнай вайне, магчыма выдзяліць: 6 тысячаў чалавек — паводле доктара Язэпа Малецкага²⁸, 8—9 тысячаў чалавек — паводле Алеся Алехніка²⁹, і найбольш распаўсюджаная лічба — 10 тысячаў чалавек, адпаведна ў Беларускай Савецкай Энцыклапедыі і ў артыкуле «Беларусы» Вольгі Качан у энцыклапедыі «Аўстралійцы: Энцыклапедыя нацыі, яе народаў і іх паходжаньня»³⁰. Апошняе можа сапраўды быць блізка да рэчаіснасці, асабліва калі параўнаць з афіцыйнай колькасцю прыбылых украінцаў на 1954 год (14747 чалавек)³¹.

У шэрагах паваянавых імігрантаў, акрамя беларусаў, палякаў і ўкраінцаў, былі таксама выхадцы з тэрыторыі Югаславіі (праўда, значна большая колькасць іх прыбыла ў Аўстралію пазней, у 60—70-х гадах), Чэхаславацкіны, Вугоршчыны

²⁵ Сярод асобаў, якія афіцыйна прыехалі ў Аўстралію як беларусы, былі архіепіскап Апанас (Мартас) і ў наступным ведамы дзяяч беларускай грамады ў штаце Вікторыя прафэсар Мікола Нікан. Гл. пошукавую сыстэму Нацыянальнага Архіву Аўстраліі на: www.naa.gov.au.

²⁶ Poland-born Community...

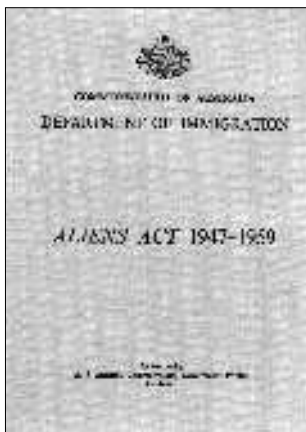
²⁷ Афіцыйная статыстыка Міністэрства Іміграцыі і Шматкультурных ды Абарыгенскіх справаў асобна фіксуе прыбылых зь Беларусі толькі з 1995 году. Так, цягам 1995—2000 гадоў у Аўстралію афіцыйна прыехалі 79 беларусаў. Ранейшыя грамадзяне БССР і Рэспублікі Беларусь улічваліся ў агульнай колькасці выхадцаў з СССР ці былога СССР. (Australian Immigration Consolidated Statistics. Number 21. 1999-00. Statistic Section. Department of Immigration and Multicultural and Indigenous Affairs. June 2002.)

²⁸ Лаўрыновіч Я. [Малецкі Я.] Як жывецца ў Аўстраліі // Бацькаўшчына. 1959. № 9 (445).

²⁹ Алехнік А. Пад бел-чырвона-белым (memento patriam). Вільня: Рунь, 1999. С. 110.

³⁰ Australian People: an Encyclopedia of the Nation, its People and Their Origins. Sydney, 1988.

³¹ The Ukraine-born Community...

Дакумент, што атрымалі імігранты ў Аўстраліі

буйных лягераў, празь які прайшла вялікая колькасць і прыбылых у Аўстралію беларусаў, была Банагіля (*Bonegilla*)³² — былыя вайсковыя кашары, што знаходзіліся на мяжы штатаў Вікторыя й Новая Паўднёвая Валія. Толькі ў часы ад 1947 да 1953 году, калі ў Аўстралію прыехала, відавочна, найбольшая колькасць беларусаў, праз гэты лагер прайшло 170 тысячаў чалавек розных нацыянальнасцяў. На яго тэрыторыі, акрамя жылых памяшканняў, быў вялікі шпіталь, тры царквы, тэатар, бібліятэка, пачатковая школа, харчовая крама, цырульня, пастарунак і тры банкі. Жыццё й харчаваньне тут для імігрантаў былі бясплатныя. Акрамя таго, ствараліся магчымасці для вывучэння ангельскай мовы³⁴. Паводле такога ж прынцыпу, як і Банагіля, працаваў буйны лагер Батгурст (*Bathurst*) і іншыя пераходныя лягеры на тэрыторыі Аўстраліі.

Паваенных імігрантаў аўстралійскі ўрад разглядаў найперш як так неабходную й танную працоўную сілу й накіроўваў на

(асабліва пасля 1956 году) і краінаў Балтыі. Пазней да іх далучыліся прадстаўнікі азіяцкіх і афрыканскіх дзяржаваў. Нягледзячы на тое, што найбольшая колькасць імігрантаў на працягу 50—60-х гадоў усё адно былі брытанцы, іх адсотак сярод новых прыбылых зменшыўся ўтрая³².

Адразу па прыездзе імігрантаў у Аўстралію іх змяшчалі ў адмысловых пераходных лягерах, дзе яны знаходзіліся да часу накіравання на вызначанае месца працы. У такіх месцах звычайна на працягу двух гадоў заставаліся сем'і працоўных: жонкі з дзецьмі й сталыя бацькі; клопат пра забеспячэнне іх патрэбаў браў на сябе ўрад. Адным з

³² Patterson R. Development of Ethnic and Multicultural Media in Australia... P. 89.

³³ Беларускія назвы лягераў і мясцінаў у Аўстраліі пададзеныя ў традыцыйным вымаўленьні й напісанні мясцовых беларусаў.

³⁴ From the Steps of Bonegilla. Bonegilla Migrant Reception & Training Centre 1947—1971. Albury, 2000.

працу паводле кантрактаў у розныя рэгіёны краіны на прамысловыя й сельскагаспадарчыя прадпрыемствы. Пры гэтым уласна кваліфікацыя прыбылых у часы выканання кантракту ня мела значэння, бо прапаноўвалі ім працаваць пераважна на некваліфікаванай працы ў будаўніцтве чыгунак ці прамысловых аб'ектаў, у вугальных капальнях, на фабрыках ці фэрмах. Найбольш значным і ведамым прадпрыемствам, пабудаваным у Аўстраліі рукамі паваенных імігрантаў, была Сьнежнагорская гідраэлектрасыстэма (*Snowy Mountains Scheme*). Больш за 100 тысячаў асобаў з 30 краінаў працавалі на гэтай гіганцкай будоўлі ў 1949—1974 гадах.³⁵ Сярод іх былі й нашыя суайчыньнікі³⁶. Яны, як і сотні тысячаў іншых імігрантаў, забяспечвалі імклівае эканамічнае разьвіццё паваеннай Аўстраліі.

Значная колькасць імігрантаў небрытанскага паходжання, што з'явіліся ў дзяржаве ў паваенныя гады, паставілі перад грамадствам і ўрадам новыя пытанні аб захаванні гарманічнага сацыяльна-культурнага асяроддзя. Да сярэдзіны 60-х гадоў у краіне працягвалася палітыка асыміляцыі асобаў небрытанскага паходжання. Шматлікія міжнацыянальныя выставы, якія наладжваліся ўрадавымі й грамадзкімі арганізацыямі ад канца 40-х гадоў, мелі на мэце толькі пазнаёміць аўстралійскае грамадства з гэтак званымі «новымі аўстралійцамі», каб зменшыць непазбежную насыцэннасць у стаўленьні да імігрантаў іншых нацыяў. Для найхутчэйшага ўлучэння апошніх у аўстралійскую сацыяльна-культурную супольнасць былі створаныя адмысловыя арганізацыі, як Ліга Новых Пасяленцаў (*New Settlers' League*), Рада Добрага Суседа (*Good Neighbour Council*) і г. д.³⁷

Вуліца лягера Банагіля на вокладцы кнігі

³⁵ Ancient Heritage, Modern Society: Post-war Peace and Prosperity // Australia in Brief... .

³⁶ Алехнік А. Пад бел-чырвона-белым (memento patriam)... С. 71—104.

³⁷ Martin J. Refugee Settlers. A Study of Displaced Persons in Australia. Canberra, 1965. P. 27.

Новыя аўстралійцы мелі права ствараць уласныя нацыянальныя арганізацыі, але ў іх статутах першапачаткова павінна было пазначана, што галоўная мэта іх дзейнасці — паскарэнне інтэграцыі ўдзельнікаў дадзенай нацыянальнасці ў аўстралійскае грамадства. Фактычна, павяненныя імігранты ня мелі значных абмежаванняў у сацыяльна-эканамічным жыцці ў параўнанні з аўстралійцамі. Першапачатковыя заўвагі датычылі не прызнання дыплёмаў небрытанскага паходжання, а таксама магчымасцяў займацца некаторымі відамі працы да атрымання грамадзянства (напрыклад, вайскавай службай)³⁸.

Галоўнай задачай тагачаснай міграцыйнай палітыкі было, каб новыя аўстралійцы як мага хутчэй перайшлі на ангельскую мову ў штодзённых стасунках, успрынялі каштоўнасці аўстралійскага ладу жыцця і на працягу ўжо першага пакалення ператварыліся ў тыповых англаарыентаваных грамадзянаў краіны³⁹. Аднак ажыццявіць асыміляцыю імігрантаў аўстралійскаму ўраду не ўдалося. Найбольш эфектыўна супрацьстаялі гэтай палітыцы вялікія нацыянальныя дыяспары, што налічвалі дзясяткі тысяч сям'яў, такія, як грэцкая ці італьянская, а таксама цэрквы і касцёлы⁴⁰. Нацыянальныя арганізацыі, што стваралі новыя аўстралійцы (у тым ліку і беларусы) адразу па прыездзе ў Аўстралію, рэальна дапамагалі трымаць суайчыннікаў разам, захоўваць уласнае моўнае асяроддзе і дазвалялі перадаваць рысы нацыянальнай культуры дзецям, народжаным па-за межамі бацькоўскай радзімы. Акрамя таго, да сярэдзіны 60-х гадоў значная колькасць павяненых імігрантаў ужо атрымалі аўстралійскае грамадзянства, а разам з ім выбарчае права, і склалі вялікую палітычна актыўную частку грамадства з спецыфічнымі інтарэсамі, якія немагчыма было ня ўлічваць.

Навуковыя даследаванні дасягненняў асыміляцыі 60-х гадоў пацвярджалі агульную выснову — імігранты захоўвалі свае нацыянальна-культурныя адрозненні ад аўстралійцаў і даволі павольна інтэграліся ў сацыяльна-палітычную супольнасць Аўстраліі⁴¹. Разам з тым, у 60-х гадах у краіне працягвалі з'яўляцца неэўрапейскія імігранты. Ужо ў 1957 годзе яны атрымалі права на праходжанні 15 гадоў ад часу іх прыезду атрымоўваць аўстралійскае грамадзянства (для эўрапейцаў гэты

³⁸ International Migration 1945—1957... P. 228—229.

³⁹ A Brief History of Australia's Multicultural Policies...

⁴⁰ А. К-а. [Калодка А.] Беларускія перадачы ў аўстралійскім радыё // Беларус. 1976. № 229.

⁴¹ Martin J. Refugee Settlers. A Study of Displaced Persons in Australia...

тэрмін складаў 5 гадоў). Адначасова, нарэшце, паводле рашэння рэфэрэндуму 1967 году, аўстралійскія абарыгены атрымалі поўныя грамадзянскія правы. Усе гэтыя падзеі разбуралі асновы палітыкі «Белай Аўстраліі» і вымушалі грамадства шукаць іншыя шляхі ўзаемадзеяння з небрытанцамі і імігрантамі⁴².

Дзейнасць уладаў у другой палове 60-х — пачатку 70-х гадоў умоўна завецца палітыкай інтэграцыі імігрантаў у аўстралійскае грамадства (ужо не асыміляцыі). Яна складалася з паступовага асэнсавання спецыфічных праблемаў сацыяльнай адаптацыі новых аўстралійцаў і спробаў іх раз'вязання з дапамогай разнастайных грамадзкіх праектаў і ўласна этнічных арганізацыяў, наладжванне сталага супрацоўніцтва зь якімі было адным з ключавых момантаў новай палітыкі. Хаця кірунак на стварэнне аднастайнага аўстралійскага грамадства яшчэ ня быў цалкам адпрэчаны, тым ня менш, галоўная ўвага цяпер аддавалася не пераадоленню нацыянальна-культурных асаблівасцяў новых аўстралійцаў, а стварэнню ў іх трывалых аднастайных уяўленняў пра сацыяльна-палітычныя задачы і механізмы існавання аўстралійскай супольнасці⁴³. У 60-х гадах пашырылася ажыццяўленне праектаў, пабудаваных на аб'яднанні інтарэсаў розных нацыянальных арганізацыяў. Так, напрыклад, ад 1961 году ў розных штатах Аўстраліі сталі праводзіць штогадовыя Тыдні Паняволеных Народаў, падчас якіх нацыянальныя арганізацыі палякаў, харватаў, вугорцаў, славакаў, румынаў, летувісаў, латышоў, эстонцаў, украінцаў, беларусаў ды іншых ладзілі канферэнцыі, дэманстрацыі, канцэрты, аб'яднаныя агульнай ідэяй змагання за незалежнасць (найперш ад савецкай Расеі) сваіх родных краінаў⁴⁴. Падобнымі былі і рэгулярныя шматнацыянальныя фестывалі, адмысловыя ў розных штатах, як, прыкладам, *Moomba* ў Вікторыі, у якіх нашыя суайчыннікі бралі ўдзел⁴⁵.

За ўсведамленнем спецыфічных праблемаў і інтарэсаў павяненых імігрантаў у Аўстраліі хутка з'явілася і разуменне таго, як моцна новыя аўстралійцы ў часе свайго жыцця ў гэтай краіне паўплывалі на яе сацыяльна-эканамічную і культурную рэчаіснасць. Пабудова ўласных дамоў, адкрыццё крамаў, кавярняў ня толькі спрыяльна адбіваліся на аўстралійскай эка-

⁴² The Next Major Steps // Abolition of the 'White Australia' Policy...

⁴³ A Brief History of Australia's Multicultural Policies...

⁴⁴ Інфармацыя аб правядзенні Тыдняў Паняволеных Народаў у дакументах фонду Алеся Алехніка ў БДАМЛіМ. (Т. 61.)

⁴⁵ Нікан М. Аўстралія // Божым Шляхам. 1967. № 3 (102). С. 20.

номіцы, але й змянялі вонкавы выгляд і лад жыцця гарадоў і мястэчкаў. Выраслае ў цесным узаемадзеянні з імігрантамі паваеннае пакаленне аўстралійцаў успрымала сучаснае яму грамадства зь ягонай этнічнай разнастайнасцю зусім па-іншаму, чым старыя аўстралійцы, прыхільнікі «Белай Аўстраліі». Відавочна, што да пачатку 70-х гадоў у аўстралійскім грамадстве выспела патрэба карэннага перагляду ўсёй іміграцыйнай палітыкі.

ШМАТКУЛЬТУРАЛІЗМ ЯК КАНЦЭПЦЫЯ РАЗЬВІЦЦЯ АЎСТРАЛІЙСКАГА ГРАМАДЗТВА

З прыходам у 1972 годзе да ўлады ў Аўстраліі лэйбарыскага ўрада Гога Вітлама быў пакладзены пачатак ня толькі новай іміграцыйнай палітыкі ў краіне, але й новай філязофіі грамадскага жыцця. Рашучыя захады для скасавання ўсіх іміграцыйных абмежаванняў паводле нацыянальнай ці расавай прыкметы й пастановы аб магчымасці атрымання кожным імігрантам аўстралійскага грамадзянства пасля трохгадовага пражывання ў краіне ўвасобілі канец ідэяў «Белай Аўстраліі»⁴⁶. Вынікам гэтых падзеяў стаў імклівы рост колькасці неўрапейскай іміграцыі ў краіну, які пачаўся ў 70-х гадах⁴⁷.

Адначасова лэйбарысцкі міністар іміграцыі Эл Грэсбі выступіў з жорсткай крытыкай папярэдняй асыміляцыйнай палітыкі, арыентаванай на захаванне ў Аўстраліі брытанскай нацыянальнай ідэнтычнасці. З аднаго боку, вялікі адсотак імігрантаў у грамадстве 70-х гадоў значна разбавіў англасаксонскую супольнасць, а з другога, нашчадкі брытанцаў у трэцім і чацьвертым пакаленнях былі ўжо надзвычай далёкія ў сацыяльна-культурных уяўленнях і патрэбах ад сваіх чыстакроўных продкаў. Новаму аўстралійскаму грамадству была патрэбная ўласная (небрытанская) нацыянальная ідэнтычнасць, якая б адпавядала тагачасным сацыяльна-культурным рэаліям. У выніку, наяўнасць прадстаўнікоў розных нацыяў больш не лічылася нэгатыўнай рысай Аўстраліі, а, паводле новай філязофіі, стала

⁴⁶ A Watershed // Abolition of the 'White Australia' Policy...

⁴⁷ Iredale R. Barriers to Migrant Entry to Occupations in Australia // International Migration. Quarterly Review International Organization for Migration. Vol. XXVII. No. 1. 1989. P. 88.

ўважацца за яе галоўную каштоўнасць. Суіснаванне разам вялікай колькасці нацыянальных групаў стварала непаўторны твар аўстралійскай культурнай супольнасці, які варта было захоўваць. Нацыянальная рознасць ператваралася ў чыньнік кансалідацыі аўстралійскага грамадства. Гэтая ідэя стала асноўнай у новай палітыцы шматкультуралізму, абвешчанай лэйбарысцкім урадам і працягнутай далей ад 1975 году іх наступнікамі й традыцыйнымі палітычнымі апанэнтамі лібэраламі на чале з Малколмам Фрэйзэрам⁴⁸.

Сярод галоўных задачаў шматкультурнага аўстралійскага грамадства было ўсебаковае заахвочванне імігрантаў да захавання сваіх нацыянальных асаблівасцяў. Для гэтага стваралася шырокая ўрадавая падтрымка дзейнасці этнічных арганізацыяў, праз стымуляванне нацыянальных школаў, сродкаў масавай інфармацыі, наладжванне адмысловых каардынацыйных структураў на грамадскім узроўні.

Адным з важных кірункаў разьвіцця шматкультурнага аўстралійскага грамадства стала заснаванне новых прынцыпаў адукацыі, што сярод іншага прадугледжвалі папулярызацыю ведаў пра розныя нацыі, прадстаўнікі якіх жывуць у Аўстраліі⁴⁹. Стварэнне шырокай інфармацыйнай прасторы этнічных арганізацыяў і шырокае асьвятленне іх дзейнасці мела вынікам зьяўленне на сьвет адмысловых мэдыяў, якіх не было ў Аўстраліі раней — этнічных радыё і тэлевізіі.

Падставай стварэння шматнацыянальных радыё і тэлевізіі стала ідэя неабходнасці шырока інфармаваць неангламоўных грамадзянаў што да падзеяў у свеце й Аўстраліі. Так, ад 1975 году ў Мэльбурне й Сьіднэі пачалася праца шматмоўнага Этнічнага Радыё (EA), дзе гучалі навіны й музыка па-грэцку, па-гішпанску, па-арабску, па-італьянску, па-нямецку й г.д., а пазней і па-беларуску. З часам колькасць нацыяў, што наладжвалі ўласныя радыёвыя перадачы, няўхільна павялічвалася, нягледзячы на тое, што дзяржаўнае фінансаванне этнічнага радыё паступова скарачалася й зацікаўленыя групы мусілі самастойна забяспечваць усё большую частку выдаткаў на падрыхтоўку й выхад праграмаў у этэр⁵⁰.

⁴⁸ A Brief History of Australia's Multicultural Policies...

⁴⁹ Perspectives on Multicultural Education / Australian Ethnic Affairs Council. Committee on Multicultural Education. December 1979. Canberra, 1981. — 44 p.

⁵⁰ Patterson R. Development of Ethnic and Multicultural Media in Australia... P. 91—95.

Праз колькі гадоў ад пачатку працы этнічнага радыё пачалося ажыццяўленьне й праекту шматмоўнай тэлевізіі. У 1977 годзе была створаная Спецыяльная Вяшчальная Служба (*Special Broadcasting Service — SBS*), якая ўлучыла ў сябе ня толькі радыёвы праект, але й арганізавала адмысловы тэлевізійны канал. Ужо ад пачатку траўня 1979 году на дзяржаўным канале ў Сьднэі й Мэльбурне пачаліся пілётныя праграмы для нацыянальных групаў, а ў кастрычніку наступнага 1980 году было заснаванае сталае вяшчальнае шматнацыянальнае тэлевізійнае гэтае гарадах. Ад 1986 году шматкультурны тэлевізійны канал ператварыўся ў агульнааўстралійскі⁵¹.

Разам з стварэньнем шматмоўных радыё й тэлевізіі назіралася падтрымка й друкаваных этнічных СМІ, а таксама ішло паступовае фармаваньне агульнааўстралійскай шматкультурнай інфармацыйнай прасторы: выходзілі разнастайныя матэрыялы пра нацыянальныя групы, іх традыцыйную культуру. Ад 1977-га штогод сталі праводзіцца фэстывалі нацыянальных культураў «Караван», дзе кожная этнічная група магла рознабакова сябе рэпрэзэнтаваць⁵².

Адначасова ў Аўстраліі наладжвалася дзейная каардынацыя высілкаў этнічных групаў праз стварэньне адмысловых рэгіянальных і агульнааўстралійскіх арганізацыяў. Так была працягнутая праца па больш цесным злучэньні інтарэсаў розных нацыянальных суполак, у выніку чаго пабачылі сьвет такія арганізацыі, як агульнааўстралійская Рада Паняволеных Народаў (*The Captive Nations Council, 1975*)⁵³, а таксама Рада Этнічных Грамадаў (*Ethnic Communities' Council — ECC, 1976*)⁵⁴ і іншыя, што мелі філіі ва ўсіх штатах. Кожная такая арганізацыя наладжвала супрацоўніцтва з нацыянальнымі суполкамі ў розных кірунках. Так, напрыклад, *ECC* у Новай Паўднёвай Валіі ладзіла сэмінары па пытаньнях шматкультурнай адукацыі з удзелам этнічных групаў, урадавых і няўрадавых арганізацыяў, ініцыявала стварэньне іміграцыйных інфармацыйных і перакладніцкіх цэнтраў, выступала з сацыяльна-культурнымі ініцыятывамі кшталту правядзеньня «Году Старога Мігранта» (1979) і г. д.⁵⁵ Сярод іншых з адзначанымі

⁵¹ Тамсама. Р. 95—99.

⁵² Каранеўская А. Выстаўка беларускага народнага мастацтва ў Сьднэі // Беларус. 1977. № 247.

⁵³ А. К-а. [Калодка А.] Заснаваньне Агульна-Аўстралійскай Рады Паняволеных Народаў // Беларус. 1975. № 222.

⁵⁴ Матэрыялы з фонду Алеся Алехніка ў БДАМЛіМ. Т. 64.

⁵⁵ Тамсама.

грамадзкімі арганізацыямі супрацоўнічалі й беларускія суполкі Сьднэю, Мэльбурну, Адэляйды й Пэрту. Новае стаўленьне да этнічных групаў у Аўстраліі стымулявала й разнастайную грамадзкую актыўнасьць беларусаў у 70—80-х гадах.

Зьмененая канцэпцыя іміграцыйнай палітыкі неабходна рэфармавала й адпаведныя ўрадавыя структуры й справакавала новыя дзяржаўныя ініцыятывы. Так, у 1979—1986 гадах дзейнічаў Аўстралійскі Інстытут Шматкультурных Справаў (*Australian Institute of Multicultural Affairs — AIMA*), заменены пазьней на Кіраўніцтва Шматкультурнымі Справамі (*Office of Multicultural Affairs — OMA*). У 1994 годзе была арганізаваная Нацыянальная Шматкультурная Кансультацыйная Рада (*National Multicultural Advisory Council — NMAC*), а ад 1996 году працуе адмысловы Дэпартамент Іміграцыі й Шматкультурных ды Абарыгенскіх Справаў (*Department of Immigration and Multicultural and Indigenous Affairs*). Праз гэтыя арганізацыі праходзілі ўрадавыя ініцыятывы падтрымкі дзейнасьці нацыянальных групаў, а таксама стымуляваньня цікавасьці аўстралійскага грамадства да ажыццяўленьня прынцыпаў шматкультуралізму⁵⁶.

Спрыяльная іміграцыйная палітыка на працягу другой паловы XX стагодзьдзя прычынілася да радыкальнага зьмяненьня твару сучаснай Аўстраліі. Паводле перапісу насельніцтва 2001 году, з агульнай яго колькасьці 18 972 350 чалавек блізу 4 мільёнаў народжаныя за межамі краіны. Зь іх найбольш прадстаўнікоў Вялікай Брытаніі (25%), Новай Зэляндзіі (8,7%), Італіі (5,3%), В'єтнаму (3,8%), Кітаю (3,2%), Грэцыі (2,8%) і г. д.⁵⁷ Цалкам жа выхадцы з эўрапейскіх краінаў (акрамя Вялікабрытаніі й Ірляндыі) складаюць 26 адсоткаў ад народжаных за межамі Аўстраліі, поруч з 15 адсоткамі прадстаўнікоў Афрыкі й Блізкага Ўсходу й 12 адсоткамі — з Азіі⁵⁸. Зьвесткі таго ж перапісу сьведчаць пра 58 тысячаў асобаў народжаных у Польшчы⁵⁹,

⁵⁶ A Brief History of Australia's Multicultural Policies...

⁵⁷ Comparing Migrant Stock: The Five Largest Foreign-Born Groups in Australia, Canada, and the United States // Migration Information Source <http://www.migrationinformation.org/> (20.04.2004).

⁵⁸ The Impact of Immigration // More Than Fifty Years of Post-war Migration...

⁵⁹ Poland-born Community...

Агульную ж колькасьць палякаў у Аўстраліі (з улікам нашчадкаў імігрантаў) дасьледнікі «Палёніі» ў сьведзе вызначаюць блізкай да 200

14 тысячаў — ва Украіне⁶⁰, 15 тысячаў — у Расейскай Фэдэрацыі⁶¹. Колькасць выхадцаў зь Беларусі, паводле гэтых звестак, складае 314 асобаў⁶², што не адпавядае рэчаіснасці, бо ня ўлічвае тых асобаў (заходніх беларусаў), што традыцыйна падаюць краінай свайго паходжання Польшчу. Калі ж разглядаць крытэр мовы, на якой размаўляюць у сям’і (які таксама ўлічваецца ў перапісе), то пры вялікай колькасці мяшаных шлюбавых дзяцей беларусаў, натуральна, ангельская ёсць трывалым сродкам зносінаў і ў сем’ях нашых суайчыньнікаў, што болей за паўстагодздыя пражылі ў Аўстраліі.

Неаспрэчным вынікам ажыццяўлення новай канцэпцыі грамадскага развіцця стала стварэнне спрыяльных умоваў для дзейнасці нацыянальных арганізацый, што баранілі інтарэсы этнічных групаў на розных узроўнях. Адначасова магчыма сцвярджаць пра поспехі інтэграцыі імігрантаў у новае шматкультурнае аўстралійскае грамадства. Агрэсіўнае сацыяльнае атачэнне эпохі палітыкі асыміляцыі вымушала шмат прадстаўнікоў нацыянальнай групы трымацца разам, каб больш эфектыўна забяспечваць свае інтарэсы. Спрыяльная ж для імігрантаў праграма шматкультуралізму прычынілася да пэўнага размывання нацыянальных супольнасцяў праз усё большую інтэграцыю нашчадкаў імігрантаў у будаванае паводле новых прынцыпаў аўстралійскае грамадства. Нашчадак павяненых імігрантаў цяпер можа адчуваць сябе сапраўдным аўстралійцам ня толькі таму, што ён нарадзіўся ў гэтай краіне, а таму, што ён — адзін з мільёнаў гэтых жа грамадзянаў, чые продкі, прыехаўшы з-за мяжы, прынеслі ў аўстралійскае грамадства часцінку сваёй культуры, далучыўшы яе да агульнай нацыянальна-культурнай мазаікі. Такім чынам, імкненне быць часткай спецыфічнай аўстралійскай супольнасці, што ўспрыняла дасягненні розных нацыяў, паступова пачынае пераважаць над духоўна-культурнымі прырытэтамі бацькоўскай нацыі.

тысячаў. Гл. Polska Diaspora na świecie (dane szacunkowe 2001) // Świat Polonii. <http://www.wspolnota-polska.org.pl/> (20.04.2004).

⁶⁰ The Ukraine-born Community...

⁶¹ The Russian Federation-born Community // Community Information Summary. Department of Immigration and Multicultural and Indigenous Affairs (DIMIA). <http://www.immi.gov.au/statistics/infosummary/russianfederation.pdf> (20.04.2004).

⁶² Language problems // Sydney Morning Herald. 8.07.2003. <http://www.smh.com.au/articles/2003/07/07/> (11.06.2004).